

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/103/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2307220561
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Barcajová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2307220561.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Barcajovej a členiek senátu JUDr. Márie Klepancovej a JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. v právnej veci žalobcu: S. J., narodený XX.XX.XXXX, bytom U. R. H., S. XX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Antonom Matúškom, so sídlom 965 01 Žiar nad Hronom, Jastrabá 123, P. O. BOX 36, proti žalovanému: PĚKNÝ - UNIMEX, s. r. o., so sídlom Česká republika, 120 00 Praha 2, Trojanova 16, IČO: 45 271 038, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Bohuslav Majchrák, spol. s r. o., so sídlom 023 05 Nová Bystrica 850, o mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 102.867,95 eura, v konaní o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 15C/593/2007-294 zo dňa 15.decembra 2009 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdzuje.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi titulom mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 51 042,93 eura, vo zvyšnej časti žalobu žalobcu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 427 ods. 1, 2, § 441, § 415, § 444 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 7 ods. 1, 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia účinnej do 31.7.2004 a skutkovo tým, že žalovaný ako prevádzateľ motorového vozidla zodpovedá žalobcovi za škodu na zdraví, ktorá bola dňa 30.4.2004 spôsobená dopravnou nehodou. Zranenia, ktoré žalobca pri dopravnej nehode utrpel, boli popísané v znaleckom posudku č. 25/2004 MUDr. U. K., vypracovaného v rámci trestného konania, pričom tieto zranenia boli kvalifikované ako ťažké. Dňa 7.11.2005 bol MUDr. K. K. a MUDr. I. C. vypracovaný posudok o sťažení spoločenského uplatnenia žalobcu, v ktorom lekári obodovali sťaženie spoločenského uplatnenia na sumu 1300 bodov, a túto ešte v zmysle § 6 ods. 2 vyššie cit. vyhlášky zvýšili na dvojnásobný počet 2600 bodov. Poistovňou KOOOPERATIVA, a.s. bola dosiaľ žalobcovi za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplatená náhrada celkovo 697,07 eura. Prvostupňový súd dospel k záveru, že v danom prípade sú splnené podmienky pre priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z predložených lekárskeho správ a výpovede matky žalobcu zistil, že následky spojené s poškodením mozgu pri dopravnej nehode sa prejavujú problémami s pamäťou, bolesťami hlavy, výrazným spomalením psychomotorického tempa, úzkostnejším depresívnejším vnímaním skutočností, stavmi únavy, intelektové schopnosti sú v pásme podpriemeru vzhľadom k celkovej populačnej norme a zhoršujú sa oproti predchádzajúcim vyšetreniam v rokoch 1998 až 2000, vyjadrovanie žalobcu je na jednoduchšej úrovni, s chudobnejšou slovnou zásobou, prejavujú sa u neho poruchy pozornosti, je zhoršená celková koncentrácia na riešenie úloh, vyskytujú sa u neho depresívne stavy, jeho osobnosť je emočne labilná so zhoršením prispôsobovania sa v sociálnych situáciách. Žalobca sa sám

spontánne nevie pohnúť k tomu, aby vykonal základné úkony v oblasti osobnej hygieny. Všetko mu treba neustále pripomínať. Návštevy lekára musí absolvovať v sprievode. Podľa súdu prvého stupňa takéto vonkajšie prejavy poškodení zdravia žalobcovi vo výraznej miere zužujú jeho sociálny priestor a to s prihliadnutím na to, že v dôsledku poklesu intelektovej schopnosti a deformácii tváre a hlavy je jeho existencia v akomkoľvek sociálnom prostredí sťažená. Rovnako aj v profesnej oblasti je možnosť žalobcu zamestnať sa v dôsledku zníženia schopnosti vykonávať prácu podstatne sťažená. Na tejto skutočnosti nič nemení fakt, že v čase dopravnej nehody žalobca zamestnaný nebol. V dôsledku trvalých následkov, ktorými žalobca trpí, je jeho realizácia v budúcom živote výrazne obmedzená a to obmedzením jeho intelektových schopností, pričom v nemalej miere je táto realizácia sťažená aj jeho vonkajším poškodením tváre a hlavy. Vzhľadom na rozsah a charakter poškodení na strane žalobcu, ako aj vzhľadom na stanovený 45 % pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, považoval súd prvého stupňa za primerané zvýšenie základnej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 25 násobku základného bodového ohodnotenia. Pri rozhodovaní o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia prihliadal na závery znaleckého posudku č. 9/2009 zo dňa 20.2.2009 znalca Ing. N. J., PhD., ako aj jeho výpoveď pred súdom, ktorý znalec zaujal stanovisko v tom smere, že nepripútanie žalobcu na zadných sedadlách v čase nehodového deja významným podielom prispelo k rozsahu jeho zranení a ich charakteru a tým aj k celkovým následkom spojeným so sťažením spoločenského uplatnenia. Ustálenú výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 25 násobku základného bodového ohodnotenia preto znížil na 20 násobok základného bodového ohodnotenia, pretože zanedbaním svojej zákonnej preventívnej povinnosti podľa § 5 z. č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách sám žalobca prispel k vzniku škody na svojom zdraví a tým aj k vzniku svojho sťaženia spoločenského uplatnenia, avšak zanedbanie zákonnej povinnosti žalovaného vyhodnotil ako primárne, ktoré malo zásadný a podstatný vplyv na škodu vzniknutú na zdraví žalobcu. Z tohto dôvodu žalobcovi priznal v konečnom vyjadrení 20 násobné zvýšenie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia v celkovej výške 51 042,93 eura, voči základnému bodovému ohodnoteniu vo výške 1300 bodov (1300 b. pri hodnote 1 bodu 1,99 eura = 2 587,- eur x 20 = 51 740,- eur) po zohľadnení vyplatenej časti náhrady v sume 697,07 eura.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal nesprávne právne posúdenie veci a žiadal v napadnutej vyhovujúcej časti rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uplatnil si tiež právo na náhradu trov odvolacieho konania. Poukazoval na to, že žalobca sa vo svojom návrhu domáhal 20 - násobného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom nesprávne vychádzal zo záveru lekárskeho posudku zo dňa 7.11.2005, ktorým bolo vykonané obodovanie tohto nároku, pretože pri výpočte nevychádzal zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku vo výške 1300 bodov, ale pre výpočet použil už v lekárskom posudku vypočítaný dvojnásobný počet bodov. Z tohto dôvodu bolo zrušené aj rozhodnutie súdu prvého stupňa. V novom konaní žalobca svoj návrh neupravil. Žalobcom neskôr uplatnené odškodnenie vo výške 40 - násobku základného počtu bodov neobstojí. Podľa žalovaného prvostupňový súd nevykonal všetky dostupné dôkazy ku dňu vyhlásenia svojho rozsudku. Mal doplniť dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctva pre zistenie aktuálneho zdravotného stavu žalobcu. Tiež bolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie na preukázanie vplyvu zranení, ktoré žalobca utrpel pri dopravnej nehode, na jeho zdravotný stav a jeho vplyv na osobný život. Prvostupňový súd z dôvodu odstupe času od úrazu po terajšie rozhodnutie, po vrátení veci na ďalšie konanie, nevykonal žiaden dôkaz na prípadnú zmenu pomerov na strane žalobcu, čo je v rozpore so zásadou preukaznou a proporcionality, ktoré sa uplatňujú v oblasti priznávania náhrad za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalovaný ďalej namietal, že pre určenie odškodnenia žalobcu je vzhľadom na spoluvinu žalovaného potrebné postupovať tak, že súd najprv ustáli výšku primeraného odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky ako skutočnej škody, ktorá by mala poškodenému patriť a až potom určiť pomer, ktorým sa poškodený na znášaní tejto škody podieľa a o ktorý sa jeho nárok na odškodnenie kráti. Podľa žalovaného neboli splnené predpoklady pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pretože žalobca skončil len učňovskú školu bez maturity, v čase úrazu bol nezamestnaný. Pre priznanie invalidného dôchodku bol preukázaný pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 45% v porovnaní so zdravou osobou, žalobca nie je aktívnym športovcom, aktívne sa nezapájal do kultúrneho a spoločenského života v spoločnosti, a nepreukázal ani iný dôvod opodstatňujúci jeho nárok uplatnený v tomto konaní. Prvostupňový súd sa po zrušení a vrátení mu veci odvolacím súdom neriadil zásadou v ustanovení § 226 OSP a jeho rozhodnutie je tiež nepreskúmateľné. I keď odvolací súd konštatoval, že

v danom prípade sú splnené podmienky pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, prvostupňový súd vo svojom novom rozhodnutí iba zopakoval argumenty, ktoré uviedol vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, nezisťoval reálny zdravotný stav žalobcu a možnosti jeho uplatnenia sa v rodinnom a spoločenskom živote ku dňu vydania rozhodnutia vo veci. Preto nie je jednoznačné, či je zdravotný stav žalobcu stabilný, či sa nezhoršil, alebo naopak nezlepšil a preto vyvodenie záveru o zdravotnom stave žalobcu nemá v preukázanom skutkovom stave dôležitom pre rozhodnutie vo veci svoj základ. Pokiaľ ide o možnosť pracovného uplatnenia žalobcu, prvostupňový súd nezisťoval, aký je stav na trhu práce, aká je možnosť uplatnenia osôb so vzdelaním zodpovedajúcim vzdelaniu žalobcu a aké je odmeňovanie týchto zamestnancov. Prvostupňový súd nezohľadnil, či v čase od získania vzdelania do dňa škodovej udalosti mal žalobca snahu zaradiť sa do pracovného pomeru využitím svojej kvalifikácie a tiež či po skončení práceneschopnosti po nehode vyvinul úsilie k získaniu práce. Preto je voľná úvaha súdu o sťažení spoločenského uplatnenia žalobcu len v hypotetickej rovine. V tomto smere prvostupňový súd nevykonal z vlastnej iniciatívy žiadne dôkazy. Na rozdiel od svojho pôvodného rozhodnutia prvostupňový súd nevychádzal z rovnakého násobku základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, ale rozhodol vzhľadom na sumu náhrady, ktorú považoval za opodstatnenú a ktorá sa tak v terajšom ako aj v skoršom rozhodnutí až na rozdiel niekoľkých eur zhoduje. Rozhodnutie súdu prvého stupňa je tak nepreskúmateľné, pretože ak v skoršom rozhodnutí určil primerané zvýšenie odškodnenia 20-násobkom základného obodovania (jednalo sa vlastne o 40-násobok), v odôvodnení svojho rozhodnutia sa nevyporiadal s tým, ako dospel k zmene vo svojom terajšom rozhodnutí. Ďalej dôvodil tým, že vo vzťahu k určaniu miery spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody nie je možné, aby prvostupňový súd postupoval spôsobom jeho výpočtu ako určitého násobku primeraného zvýšenia odškodnenia, ale mal určiť pomer zavinenia žalobcu a žalovaného na konečnom následku napr. v percentuálnom vyjadrení. Dôvodil, že spolujazdec má priamu povinnosť a teda aj zodpovednosť za použitie bezpečnostných pásov a preto táto zodpovednosť nemôže byť kladená na ľarchu vodiča. Rozsah zavinenia žalovaného na dopravnej nehode bol len ten, že nedal prednosť v jazde nerešpektovaním značky daj prednosť v jazde, nebola teda zistená nepríjemná rýchla jazda, jazda v protismere, nerešpektovanie značky stoj, prípadne jazda pod vplyvom alkoholu. Preto mal žalovaný zato, že v danom prípade je opodstatnený pomer miery spoluzavinenia žalobcu na následkoch dopravnej nehody s vodičom 50% ku 50%. Prvostupňový súd nepostupoval správne, keď určoval pomer spoluzavinenia žalobcu a žalovaného ako odpočet určitého násobku ním vypočítaného primeraného zvýšenia odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Poukázal na závery znaleckého posudku, podľa ktorého nepripútanie žalobcu v čase dopravnej nehody významným podielom prispelo k rozsahu jeho zranení a tým aj k celkovým následkom spojeným so sťažením spoločenského uplatnenia. Miera spoluzavinenia vychádzajúca z matematického výpočtu súdu prvého stupňa vo výške 20% je nedostatočná. Po ustálení násobku primeraného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia by súd pri konečnom výpočte finančného nároku mal zohľadniť už zvýšenie lekárom obodovaného odškodnenia na dvojnásobok. Priznaná miera odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 25-násobku základného bodového ohodnotenia je v danej veci absolútne nepríjemná. Mimoriadne odškodňovanie totiž prichádza do úvahy len vtedy, ak má ujma na zdraví preukázateľne trvalé a výraznejšie nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh. Podľa žalovaného by sa preto mala v danom prípade miera primeraného zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia so zohľadnením miery zodpovednosti žalobcu pohybovať vo finančnom vyjadrení v sume cca 25.000 eur.

Žalobca samostatné odvolanie nepodal, k odvolaniu žalovaného sa nevyjadril.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej len OSP), po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 201 OSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 OSP), po skonštatovaní, že odvolanie má základné zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 OSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP), preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako i konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti je vecne správne, preto ho podľa ustanovenia § 219 ods. 1 OSP potvrdil. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednohlasne (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z.z.).

Odvolací súd vo veci rozhodol podľa § 214 ods. 2 OSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania tak, že rozsudok verejne vyhlásil, keďže vec bola ústne prejednaná pred súdom prvého stupňa a v odvolacom konaní nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania nevyžaduje ani dôležitý verejný záujem a nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania.

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bolo žalobcovi priznané odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 25- násobku základného bodového ohodnotenia stanoveného znalcom na 1300 bodov, pri sume odškodnenia 60 Sk (t. j. 1,99 eura) za jeden bod, pri zohľadnení miery spoluviny žalobcu na poškodení zdravia odpočítaním 5-násobku zvýšenia a tiež po zohľadnení už vyplatenej sumy odškodnenia 21.000 Sk (t. j. 697,07 eura), teda priznanie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v celkovej výške 51.042,93 eura.

Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len "následky"). Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Podľa § 6 ods. 1,2 cit. vyhlášky, pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (1). Suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom sa primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote a možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 (2).

Podľa § 7 ods. 1,2 a 3 cit. vyhl., výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60 Sk za jeden bod (1). Celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (2). V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2 (3).

Podľa § 9 ods. 1 cit. vyhl., posúdenie sa vykoná, len čo stav poškodeného možno považovať za ustálený.

Podľa § 427 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky (1). Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla (2).

Podľa § 441 Občianskeho zákonníka, ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Podľa § 444 Občianskeho zákonníka, pri škode na zdraví sa jednorazove odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

Podľa § 3 ods. 1 z. č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení účinnom ku dňu 30.04.2004, účastník cestnej premávky je povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky ustanovené v tomto zákone a vo všeobecne záväznom právnom predpise vydanom na jeho vykonanie (§ 130 ods. 2).

Podľa § 5 ods. 3 z. č. 315/1996 Z. z. v znení účinnom ku dňu 30.04.2004, osoba sediaci na sedadle vozidla povinne vybavenom bezpečnostným pásom je povinná byť počas jazdy týmto pásom riadne pripútaná.

Prvostupňový súd v predmetnej veci prvý krát rozhodol rozsudkom č. k. 15C/593/2007 - 209 zo dňa 15.12.2009 v spojení s doplnčacím rozsudkom č. k. 15C/593/2007 - 255 zo dňa 8.3.2011, ktorými žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 51.085,44 eura, voči pôvodným žalovaným v 1. a 3. rade žalobu zamietol, zároveň zamietol žalobu žalobcu voči pôvodnému žalovanému v 2. rade vo zvyšnej časti, keď mal za to, že za škodu, ktorá bola spôsobená žalobcovi dopravnou nehodou dňa 30.4.2004, zodpovedá pôvodný žalovaný v 2/ rade ako prevádzateľ motorového vozidla, u žalobcu sú splnené podmienky pre priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 20- násobku základného bodového ohodnotenia. Vzhľadom na mieru spoluúčasti žalobcu na spôsobenej škode porušením prevenčnej povinnosti v konečnom dôsledku žalobcovi priznal 10 násobné zvýšenie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia, vo výške 51 085,44 eura, po zohľadnení vyplatenej časti náhrady v sume 697,07 eura (2600 bodov stanovených znaleckým posudkom x 60 Sk x 10 = 1.560.000,- Sk, t. j. 51 782,51 eura - 697,07 eura = 51.085,44 eura). Vo zvyšnej časti žalobu žalobcu, ktorý sa domáhal zaplata sumy celkom 102.867,95 eura (2600 bodov x 60 Sk x 20 = 3.120.000 Sk, t. j. 103.565,03 eura - 697,07 eura = 102.867,95 eura) doplnčacím rozsudkom zamietol.

Na základe odvolaní tak žalobcu, ako aj žalovaného, odvolací súd tento rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti voči žalovanému v 2. rade spolu s doplnčacím rozsudkom v napadnutej zamietajúcej časti uznesením č. k. 9Co/150/2011 - 270 zo dňa 31.5.2012 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, keď mal zato, že prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil. Odvolací súd mal jednoznačne preukázané, že zranenia, ktoré žalobca utrpel pri dopravnej nehode zanechali následky, ktoré odôvodňujú potrebu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Súd prvého stupňa však nesprávne postupoval, ak pri zvyšovaní sťaženia spoločenského uplatnenia vychádzal z bodového ohodnotenia, ktoré už lekár zvýšil na dvojnásobok. Pri zvyšovaní je potrebné vychádzať z ust. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Z. z., to je zo základného počtu bodov priznaných v znaleckom posudku, teda v konkrétnom prípade z počtu 1300 bodov a nie 2600 bodov, preto bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti nepreskúmateľné. Uviedol tiež, že pri zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia ide o úvahu súdu, preto je aj na súde posúdiť a zvážiť aké ďalšie dôkazy vykoná za účelom určenia výšky zvýšenia spoločenského uplatnenia a to aj také, ktoré účastníci nenavrhli. Mal za to, že výšku spoluúčasti žalobcu, ktorú určil súd prvého stupňa, určil vysokou mierou, zo znaleckého posudku, kde je jasný záver o tom, že práve okolnosť nepripútania sa žalobcu mala za následok zranenia, ktoré žalobca utrpel. Odvolací súd zastával názor, že k zrážke motorových vozidiel viedlo konanie žalovaného, ktoré v konečnom dôsledku spôsobilo zranenia žalobcu, preto hoci okolnosť nepripútania sa zo strany žalobcu viedla k závažným dôsledkom na jeho zdravotnom stave, v prvom rade je potrebné vidieť závažnosť porušenia povinnosti žalovaného a preto je potrebné vzhľadom na vyššie uvedené spoluzodpovednosť žalobcu osobitne vyhodnotiť. Poukázal na to, že drogová minulosť žalobcu by mohla mať vplyv pokiaľ ide o jeho možnosti zamestnať sa, avšak už nie také následky, aké vyplývajú zo záverov znaleckého posudku a z ďalšieho vykonaného dokazovania, ktoré súvisia s dopravnou nehodou.

V novom rozhodnutí, ktoré je predmetom tohto odvolacieho konania, prvostupňový súd znova dospel k záveru, že vzhľadom na trvalé následky na zdraví žalobcu spôsobené dopravnou nehodou, spočívajúce v obmedzení jeho intelektových schopností a vonkajšom poškodení tváre a hlavy, je realizácia žalobcu v budúcom živote významne obmedzená, preto považoval za dôvodné zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 25 - násobku základného bodového ohodnotenia, vychádzajúc zo základného počtu bodov pridelených znalcom, t. j. 1300 bodov. Stanovenú výšku náhrady potom znížil na 20 násobok základného bodového ohodnotenia, zohľadniac mieru spoluúčasti žalobcu na spôsobenej škode. V konečnom vyjadrení žalobcovi priznal sumu 51.042,93 eura (1300 bodov x 1,99 eura x 20 = 51.740 eur - 697,07 eura už vyplatenej náhrady = 51 042,93 eura).

Žalovaný nesprávnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa vidí v tom, že:

1. hoci sa žalobca domáhal v návrhu 20- násobného zvýšenia odškodnenia, po zrušení a vrátení veci súdu prvého stupňa, bez toho aby podal návrh na zmenu petitu, domáhal sa ďalej v konaní 40- násobného zvýšenia odškodnenia;
2. priznané odškodnenie považoval za neprimerané, pretože žalovaný nebol osobou dosahujúcou v predchádzajúcom živote mimoriadne výsledky. V tomto smere prvostupňový súd nevykonával potrebné dokazovanie;
3. pokiaľ ide o určenie miery spoluviny žalobcu na jeho zdravotných následkoch, mal prvostupňový súd postupovať tak, že najprv mal určiť výšku odškodnenia ktorú považoval za primeranú a potom mal určiť percentuálny podiel miery zavinenia žalobcu a žalovaného na spôsobenej škode. Podľa určeného podielu mal potom priznanú sumu znížiť;
4. ďalej za nesprávne považoval to, že prvostupňový súd po vrátení veci znovu nezisťoval reálny zdravotný stav žalobcu a možnosti jeho uplatnenia sa v rodinnom a spoločenskom živote ku dňu vydania rozhodnutia vo veci. V konaní tiež nebolo preukázané, či žalobca pred nehodou ako i po nej vyvinul kvalifikované úsilie pre to, aby sa zamestnal. Súd tiež nezisťoval, aká je súčasná možnosť pracovného uplatnenia žalobcu;
5. prvostupňový súd dostatočne neodôvodnil, prečo v pôvodnom rozhodnutí považoval za primerané zvýšenie odškodnenia 10-násobkom základného obodovania a v novom rozhodnutí považoval za primerané zvýšenie o 25 násobok;
6. podľa žalovaného bol opodstatnený pomer miery spoluzavinenia žalobcu na následkoch dopravnej nehody s vodičom 50% ku 50%.

Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia pri škode na zdraví určené na základe počtu bodov stanovených lekármi predstavuje jednorazové odškodnenie za preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb a pre plnenie jeho spoločenských úloh. Samotné základné bodové ohodnotenie zohľadňuje okolnosť, že poškodený je vplyvom následkov utrpeného zranenia obmedzený vo svojich možnostiach, napr. vo voľbe zamestnania, ďalších spôsoboch osobného uplatnenia, v možnostiach zúčastniť sa športovej či kultúrnej činnosti, či iných formách spoločenského uplatnenia. Primerané zvýšenie podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 (až na dvojnásobok) potom predpokladá existenciu ďalších skutočností umožňujúcich záver, že obmedzenia poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením; dopadá na prípady, keď konkrétne skutočnosti vyplývajúce z porovnania zdravotného stavu pred a po zranení umožňujú záver, že základné odškodnenie nepostačuje ku kompenzácii dôsledkov zhoršeného zdravotného stavu pre životné úkony poškodeného alebo pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh.

Z ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. vyplýva, že súd môže vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa odškodnenie primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia bez akéhokoľvek obmedzenia, hlavne bez ohľadu na základný počet bodov zistený lekármi v zmysle zásady plnej a tým i spravodlivej nápravy. Predpokladom primeraného zvýšenia čiastky zodpovedajúcej základnému počtu bodov zisteného lekármi je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením. Výška konkrétneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia potom závisí jednak od ohodnotenia v znaleckom posudku a jednak musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju a rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy súdu musí zodpovedať mimoriadnej povahe a okolnostiam konkrétneho prípadu.

Sťažením spoločenského uplatnenia je potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom, rodinnom, spoločenskom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania. Pre správne určenie výšky tohto odškodnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti. Porovnaním týchto predpokladov možno

urobiť záver, do akej miery boli touto udalosťou zúžené možnosti uplatnenia sa poškodeného v živote alebo v spoločnosti.

Súd prvého stupňa v danom prípade správne zhodnotil všetky okolnosti významné pre stanovenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia súvisiace s úrazom žalobcu pri dopravnej nehode a dôvodne posúdil jeho prípad ako hodný osobitného zreteľa, ktorý odôvodňuje zvýšenie náhrady aj nad najvyššie výmery odškodnenia stanovené v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky. Správne zhodnotil i konkrétne dôsledky, aké malo toto poškodenie zdravia na životné úkony žalobcu a akým spôsobom a v akom rozsahu boli jeho možnosti pre ďalšie uplatnenie v živote a spoločnosti obmedzené v porovnaní s predchádzajúcim rozsahom a kvalitou spoločenského a osobného života. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že u žalobcu v súvislosti s poškodením mozgu pri dopravnej nehode došlo k zníženiu jeho intelektových schopností do pásma podpriemeru, dochádza k poruchám pamäte, vnímania, pozornosti, došlo k spomaleniu psychomotorického tempa, vyskytujú sa u neho depresívne stavy, jeho osobnosť je emočne labilná so zhoršením prispôsobovania sa v sociálnych situáciách. Vzhľadom na utrpené vonkajšie deformácie tváre a hlavy je možnosť jeho uplatnenia v akomkoľvek sociálnom prostredí sťažená. Žalobcovi bol vzhľadom na uvedené rozhodnutím Sociálnej poisťovne priznaný invalidný dôchodok, s vyhodnotením miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 45%. Žalobcovi teda po dopravnej nehode zostali trvalé následky závažného charakteru, pričom za najzávažnejší dôsledok treba hodnotiť pokles intelektových schopností do pásma podpriemeru, čo znamená podstatnú zmenu osobnosti žalobcu, vedúcu k strate samostatnosti a závislosti na starostlivosti a dohľade iných osôb. Žalobca síce pred nehodou nedosahoval mimoriadne výsledky v spoločenskom, športovom, či pracovnom živote, avšak bol zdravým mladým človekom, ktorý mohol dosiahnuť uplatnenie v rámci svojej kvalifikácie a tiež viesť plnohodnotný rodinný život. V dôsledku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode je jeho realizácia predovšetkým v pracovnom a osobnom živote podstatne obmedzená. Pri priznávaní odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nie sú významným kritériom len mimoriadne výsledky, resp. aktivity poškodeného pred škodovou udalosťou, ale rozhodujúcim je tiež to, do akej miery je vážne sťaženie hoci aj bežného života poškodeného. Aj keď žalobca nebol pred poškodením zdravia mimoriadnou osobnosťou, pokiaľ je jeho uplatnenie v bežnom živote zásadným spôsobom oproti predchádzajúcemu stavu sťažené, je to dôvod hodný osobitného zreteľa odôvodňujúci primerané zvýšenie odškodnenia. Aj v tomto konkrétnom prípade odškodnenie priznané len vo výške základného bodového ohodnotenia vykonaného lekárom všetky tieto obmedzenia dostatočne nezohľadňuje a preto jeho 25 - násobné zvýšenie možno považovať za primerané, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že ide len o jednorazové odškodnenie trvalých následkov, pričom u žalobcu nemožno predpokladať výraznejšie zlepšenie zdravotného stavu. Vo finančnom vyjadrení takto stanovené odškodnenie predstavuje sumu $1300 \text{ bodov} \times 60 \text{ Sk} \times 25 = 1.950.000 \text{ Sk}$, teda 64.728,14 eura.

Žalovaný v odvolaní namietal, že prvostupňový súd mal po vrátení veci znovu zisťovať reálny zdravotný stav žalobcu a možnosti jeho uplatnenia sa v rodinnom a spoločenskom živote ku dňu vydania rozhodnutia vo veci. Prvostupňový súd vychádzal zo znaleckého posudku zo dňa 7.11.2005 vypracovaného znalcami MUDr. K. K. a MUDr. I.N., v ktorom lekári obodovali sťaženie spoločenského uplatnenia na sumu 1300 bodov, ktorý v zmysle § 6 ods. 2 vyššie cit. vyhlášky zvýšili na dvojnásobný počet 2600 bodov. V danom prípade však na revíziu zdravotného stavu žalobcu nebol dôvod, pretože podľa ustanovenia § 9 ods. 1 vyhl. č. 32/1965Zb. sa posúdenie sa vykoná, len čo stav poškodeného možno považovať za ustálený. Posudok znalcov zo dňa 7.11.2005 vychádzal už z ustáleného zdravotného stavu žalobcu. Aj z ďalších lekárskejších správ doložených v spise a uvedených v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia vyplýva, že zdravotný stav žalobca je naďalej bez zlepšenia, poruchy a poškodenia pretrvávajú, resp. dochádza k zhoršovaniu intelektových schopností oproti predchádzajúcim vyšetreniam. Aj z obsahu spisu vyplýva, že po smrti matky je žalobca odkázaný na pomoc svojej starej matky. Zlepšenie zdravotného stavu žalobcu teda predpokladať nemožno. Na druhej strane žalobca zhoršenie zdravotného stavu nepreukazoval, resp. nepredložil dohodovanie základného bodového ohodnotenia. Nebol preto osobitný dôvod na opätovné skúmanie zdravotného stavu žalobcu. V tomto smere sa preto námietka žalovaného javí skôr účelová, s cieľom oddialiť a skomplikovať konečné rozhodnutie súdu o priznaní odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia, ktorého sa žalobca zatiaľ bezvýsledne domáha už od roku 2007 s tým, že od dopravnej nehody v roku 2004 mu bolo titulom sťaženia spoločenského uplatnenia vyplatených celkom len 697,07 eura, teda ani nie celá suma v zmysle základného bodového ohodnotenia vykonaného znalcom.

Žalovaný tiež namietal, že v konaní nebolo preukázané, či žalobca pred nehodou ako i po nej vyvinul kvalifikované úsilie pre to, aby sa zamestnal a súd nezisťoval, aká je súčasná možnosť pracovného uplatnenia žalobcu. Zo spisu vyplýva, že žalobca v konaní uvádzal, že v čase dopravnej nehody bol síce nezamestnaný, avšak prepustený bol z dôvodu príchodu nového investora do spoločnosti, kde pracoval ako zlievač. V spise sú doložené žiadosti žalobcu o prijatie do zamestnania na akékoľvek robotnícke povolanie z roku 2008 adresované napr. spoločnostiam PROFE, s. r. o., Sapa Profily a.s., avšak s negatívnymi odpoveďami z dôvodu, že nemajú vytvorenú pozíciu s predmetnou kvalifikáciou. Uvedené len potvrdzuje, že možnosť uplatnenia žalobcu v pracovnej oblasti je značne obmedzená. Keďže si žalobca neuplatňuje nárok súvisiaci so stratou na zárobku po skončení práceneschopnosti, ale predmetom konania je jednorazové odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, nie je potrebné ďalej podrobne skúmať súčasnú aktivitu žalobcu pri získavaní zamestnania, pretože z výsledkov už vykonaného dokazovania je zrejmé, že možnosti zamestnať sa človeka so zníženým intelektom a deformáciou tváre, vyučeného ako zlievač sú značne obmedzené.

Ďalší odvolací dôvod žalovaného spočíval v tom, že žalobca ktorý sa v pôvodnom návrhu domáhal 20- násobného zvýšenia odškodnenia, po zrušení a vrátení veci súdu prvého stupňa, bez toho aby podal návrh na zmenu petitu, domáhal sa ďalej v konaní 40- násobného zvýšenia odškodnenia. Prvostupňový súd rovnako dostatočne neodôvodnil, prečo v pôvodnom rozhodnutí považoval za primerané zvýšenie odškodnenia 10-násobkom základného obodovania a v novom rozhodnutí považoval za primerané zvýšenie o 25 násobok. Uvedené súvisí s odlišným právnym posúdením veci, keď žalobca ako i prvostupňový súd vychádzali pri zvýšení odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia z dvojnásobku počtu bodov stanovených znalcom podľa § 6 ods. 2 vyhlášky, teda z počtu bodov 2600. Zo žaloby žalobcu nepochybne vyplýva, že sa titulom sťaženia spoločenského uplatnenia domáhal sumy celkom 3.099.000 Sk, t.j. 102.867,95 eura, po odrátaní vyplatenej náhrady 21.000 Sk, t. j. 697,07 eura. Po zrušení a vrátení veci súdu prvého stupňa sa nedomáhal zaplataenia vyššej sumy, ale vzhľadom na odlišné právne posúdenie veci odvolacím súdom, teda že pri zvýšení odškodnenia treba vychádzať zo základného počtu bodov priznaných v znaleckom posudku podľa § 6 ods. 1 vyhlášky - v konkrétnom prípade z počtu 1300 bodov a nie 2600 bodov, sa vzhľadom na to domáhal primeraného násobku zvýšenia odškodnenia, teda nie pôvodného desaťnásobku ale dvadsaťnásobku, pričom požadovaná suma zostala rovnaká. Nebol preto dôvod rozhodovať o zmene petitu. Rovnako prvostupňový súd, viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí odvolacieho súdu, vychádzal v novom rozhodnutí pri zvýšení odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia zo základného počtu 1300 bodov v znaleckom posudku zo dňa 7.11.2005, preto je zrejmé, že vzhľadom na túto zmenu právneho posúdenia zvýšil násobok priznaného odškodnenia oproti základnému tak, aby výsledná suma jednorazového odškodnenia bola vo výške podľa neho zodpovedajúcej spôsobeným následkom. V tomto smere preto rozhodnutie súdu prvého stupňa nemožno považovať za nedostatočne odôvodnené ale za rešpektujúce právny názor odvolacieho súdu.

Ďalší odvolací dôvod spočíval v určení miery spoluzavinenia žalobcu na škodu na zdraví. Podľa žalovaného bol opodstatnený pomer miery spoluzavinenia žalobcu na následkoch dopravnej nehody s vodičom 50% ku 50%. Odvolací súd už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí uviedol, že výšku spoluúčasti žalobcu, ktorú určil súd prvého stupňa v rozsahu 50%, určil vysokou mierou. Odvolací súd zastával názor, že bolo to konanie žalovaného, ktoré viedlo k zrážke motorových vozidiel, ktorá v konečnom dôsledku viedla k zraneniu žalobcu, preto hoci okolnosť nepripútania sa zo strany žalobcu viedla k závažným dôsledkom na jeho zdravotnom stave, v prvom rade je potrebné vidieť závažnosť porušenia povinností žalovaného. Všeobecnými predpokladmi zodpovednosti za škodu (§ 415 OZ) sú porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi. Zodpovednosť žalovaného ako prevádzateľa motorového vozidla je v tomto prípade objektívna. Základnou a jedinou príčinou dopravnej nehody dňa 30.4.2004 bolo porušenie dopravných predpisov nedaním prednosti v jazde vodičom motorového vozidla, ktorého prevádzateľom bol žalovaný. Bez porušenia dopravných predpisov zamestnancom žalovaného by k dopravnej nehode nedošlo a žalobca by poškodenie zdravia neutrpel. Pokiaľ ide o porušenie dopravných predpisov samotným žalobcom, ktorých sa mal dopustiť tým, že ako spolujazdec sediac na zadnom sedadle nebol pripútaný bezpečnostným pásom, mala táto okolnosť význam pre rozsah spôsobených následkov. Určenie miery spoluúčasti žalobcu a žalovaného na spôsobení škody v pomere 50% ku 50% je neadekvátne, pretože jedinou príčinou dopravnej nehody bolo konanie zamestnanca žalovaného. Zo záverov znaleckého posudku č. 9/2009 zo dňa 20.2.2009,

znalca Ing. N. J., PhD. vyplýva, že nepripútanie žalobcu na zadných sedadlách prispelo k rozsahu jeho zranení. Nepripútanie spolujazdca sediaceho na zadných sedadlách možno vyhodnotiť maximálne 20% mierou spoluúčasti. Určenie vyššej miery spoluúčasti by bolo v rozpore so základným princípom spravodlivosti, pretože žalobca nijakým spôsobom dopravnú nehodu nezavinil, naopak, zamestnanec žalovaného závažne porušil dopravné predpisy a svojej zodpovednosti sa teraz snaží zbaviť poukazom na porušenie dopravných predpisov spolujazdcom.

Pokiaľ preto súd prvého stupňa považoval za adekvátne odškodnenie vo výške 25 - násobku základného bodového ohodnotenia, a toto potom vzhľadom na určenie miery spoluúčasti žalobcu znížil na 20-násobok, zodpovedá takéto zníženie odškodnenia pomeru zavinenia žalobcu na rozsahu škody na zdraví. Ak 25 - násobok základného bodového ohodnotenia predstavuje 100% priznanej náhrady, tak 20 násobok základného bodového ohodnotenia predstavuje 80% z priznanej náhrady. Pomer spoluúčasti žalobcu na spôsobenej škode bol teda súdom prvého stupňa vyhodnotený na 20%. Nič na to nemení skutočnosť, že prvostupňový súd použil odlišný postup pre zohľadnenie spoluúčasti žalobcu, ako namietal žalovaný, keďže výsledok oboch postupov je rovnaký. Žalovaný namietal, že prvostupňový súd mal postupovať tak, že najprv mal určiť výšku odškodnenia ktorú považoval za primeranú a potom mal určiť percentuálny podiel miery zavinenia žalobcu a žalovaného na spôsobenej škode a podľa určeného podielu mal potom priznanú sumu znížiť. Podľa tohto postupu 80% zo sumy 64.675 eur - ako 25- násobku priznaného základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského (1300 bodov x 1,99 Sk x 25= 1.950.000 Sk, teda 64.675 eura), je 51.740 eur. Po odpočítaní už vyplatenej náhrady 697,07 je táto suma rovnaká, ako suma priznaná súdom prvého stupňa, teda 51.042,93 eura. Súd prvého stupňa mieru spoluúčasti žalobcu zohľadnil znížením násobku priznaného odškodnenia tak, že namiesto adekvátneho 25- násobku, priznal žalobcovi len 20-násobok zvýšenia odškodnenia. Suma náhrady je teda 1300 bodov x 1,99 eura x 20 = 51.740 eur, po odpočítaní vyplatenej náhrady teda 51.042,93 eura. Zrozumiteľnejšie, jednoznačnejšie by bolo, ak by súd prvého stupňa presne vyslovil mieru spoluúčasti žalobcu a žalovaného na vzniknutej škode v percentách, tak ako je aj bežné podľa ustálenej súdnej praxe. Vzhľadom na to, že výsledná priznaná suma rešpektuje 20% mieru spoluúčasti žalobcu na rozsahu škody na zdraví, nie je daný dôvod rozhodnutie súdu prvého stupňa rušiť a vec mu vracať na ďalšie konanie.

Pretože prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav potrebný pre rozhodnutie vo veci, tento správne vyhodnotil tak, že v danom prípade sú splnené podmienky pre zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu nad výšku vyplývajúcu zo základného bodového ohodnotenia určeného znalcom, pričom priznanie 25- násobného zvýšenia možno mať vzhľadom na povahu následkov a obmedzení v živote žalobcu za primeranú a za primeranú tiež možno považovať mieru spoluúčasti žalobcu vo výške 20%, bolo dôvodné rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť (§ 219 ods. 1,2 OSP).

Napadnutým rozsudkom súdu prvého stupňa nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 OSP, z ktorého dôvodu súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 4 OSP).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.